

یادداشت

شرایط جنگی مجوز تضعیف قانون کار نیست

سمیه گلپور، رئیس کانون عالی انجمن های صنفی کارگران

در شرایطی که فشار معیشتی بر جامعه کارگری به بالاترین سطح خود در سال های اخیر رسیده، انتظار طبیعی آن است که سیاست گذار بیش از هر زمان دیگری بر اجرای دقیق قانون کار و حفظ حداقل های حمایتی تأکید کند.
باین حال، آنچه در مصوبه مزد ۱۴۰۵ مشاهده می شود، نه تقویت قانون بلکه گسندون روز نهایی برای عبور از آن است؛ روزنهایی که اگر تثبیت شوند، می توانند به تغییرات ساختاری در نظام حقوق کار منجر شوند.

واقعیت این است که برخی تصمیم گیران در حال سوءاستفاده از شرایط اقتصادی و آنچه از آن با عنوان «شرایط جنگی» یاد می شود هستند تا قانون کار را سوراخ کنند.
دو تبصره ای که به مصوبه مزدی افزوده شده، در عمل می تواند مسیر دستمزدهم توافق را باز کند یعنی همان چیزی که قانون کار با تعیین حداقل مزد قصد جلوگیری از آن را داشته است.
حداقل مزد در قانون کار یک قاعده امر است و فلسفه وجودی آن جلوگیری از رقابت مخرب بر سر کاهش دستمزد نیروی کار است و هر سازو کاری که امکان پرداخت کمتر از این حداقل را فراهم کند، عملاً در حال تضعیف ستون اصلی نظام حمایتی قانون کار است.

نگرانی زمانی جدی تر می شود که همزمان زمزمه هایی درباره حذف یا کاهش سهم حق بیمه کارفرما نیز مطرح می شود.
اگر این مسیر ادامه یابد، نتیجه آن می تواند ایجاد یک الگوی جدید از اشتغال باشد که در آن مزد کمتر، بیمه ضعیف تر و امنیت شغلی شکننده تر به عنوان «سیاست اشتغال» معرفی شود.
به بیان دیگر، یک تغییر دائمی در نظام حقوق کار در حال شکل گیری است؛ آن هم به بهانه یک شرایط موقت اقتصاد.

این در حالی ست که تجربه سیاست گذاری اجتماعی، راهکار مواجهه با بحران اقتصادی روشن است: دولت باید هزینه بحران را از طریق ابزار حمایتی مدیریت کند، نه به انتقال آن به دوش نیروی کار.
ابزاری مانند یارانه دستمزد برای کارگران، تسهیلات ارزان قیمت برای بنگاه ها، معافیت های هدفمند مالیاتی یا سیاست های فعال بازار کار دقیقاً برای همین شرایط طراحی شده اند اما به جای استفاده از این ابزار، مسیر سساده تر انتخاب شده: کاهش استانداردهای قانونی کار.

از سسوی دیگر، در توجه برخی از این سیاست ها به مفاهیمی مانند «کار عام المنفعه»، «اشتغال عمومی» یا «اشتغال حمایتی» اشاره می شود؛ در حالی که در ادبیات سیاست اجتماعی، این برنامه ها تعریف روشنی دارند.
اشتغال عمومی اساساً برای افرادی طراحی شده که پیشتر شغل نداشته اند و در زمینه بیکاران فرودست و تنگدست قرار می گیرند.
دولت در این طرح ها با ارائه کمک بلاعوض یا حمایت مالی، از این افراد می خواهد در فعالیت های عمومی مانند مراقبت از سالمندان، خدمات اجتماعی یا امور محلی مشارکت کنند.

اما آنچه اکنون در حال شکل گیری است، چیزی متفاوت است.
در این الگو، نیروی کار به جای آنکه در فعالیت های عمومی به کار گرفته شود، عملاً در اختیار پیمانکاران و کارفرمایان دیگر قرار می گیرد؛ آن هم با استانداردهای مزدی و بیمه ای پایین تر.
در چنین حالتی، طرحی که باید ابزار حمایت اجتماعی باشد، به سسازو کاری برای تأمین

نیروی کار ارزان برای بازار تبدیل می شود.
این همان رویکردی است که برخی نظر به پردازان آن را «فقرزدایی سودآور» می نامند یعنی سیاست هایی که ظاهراً با هدف کاهش فقر طراحی می شوند اما در عمل به ایجاد بازار جدیدی از نیروی کار ارزان می انجامند.
در چنین الگویی، فقر نه ریشه کن می شود و نه کاهش می یابد، بلکه صرفاً به شکل جدیدی مدیریت و حتی به منبع سود تبدیل می شود.

در این میان، تناقضی نیز در سیاست گذاری دیده می شود.
از یک سو در سطح گفتمانی از جمع کردن شرکت های پیمانکاری و حذف واسطه گری نیروی کار سخن گفته می شود اما از سوی دیگر سازو کارهایی طراحی می شود که همان واسطه گری را در قالبی جدید باز تولید می کند.
اگر قرار باشد نیروی کار از مسیر طرح های حمایتی یا اشتغال عمومی در اختیار پیمانکاران قرار گیرد، عملاً شکل تازه ای از همان ساختار قبلی بازسازی شده؛ ساختاری که حتی مرزهای حداقل مزد و کف حمایت های اجتماعی را نیز زیر پا می گذارد.

از منظر حقوقی نیز موضوع چندان پیچیده نیست.
قواعد بنیادین حقوق کار همگی بر یک اصل تأکید دارند: حداقل های حمایتی نیروی کار قابل تقلیل نیستند.
به همین دلیل اکنون این پرسش جدی مطرح می شود که آیا سیاست های اخیر در حوزه مزد و اشتغال با قانون کار سازگارند یا نه؟

در چنین شرایطی وزارت کار و دولت در تمکین به قانون کار با ابهام جدی روبه رو هستند.
وقتی نص قانون روشن است اما مصوبه هایی تدوین می شود که امکان دور زدن آن را فراهم می کند، مسأله دیگر صرفاً اختلاف کارشناسی نیست؛ بلکه مسأله اجرای قانون است.
بر همین اساس ضروری است مصوبه مزد ۱۴۰۵ با فوری مورد بازنگری قرار گیرد و هر سازو کاری که امکان پرداخت مزد پایین تر از حداقل قانونی مصوب شورای عالی کار یا تضعیف پوشش بیمه ای را فراهم می کند از متن مصوبه حذف شود.
همچنین دیوان عدالت اداری باید با دقت این موضوع را از منظر انطباقی با ماده ۴۱ قانون کار بررسی کند.

آنچه امروز در معرض خطر قرار گرفته صرفاً یک بند از مصوبه مزد نیست؛ موضوع، آینده نظام حمایت از نیروی کار در ایران است.
اگر قرار باشد به بهانه شرایط اقتصادی، حداقل مزد، بیمه و امنیت شغلی به تدریج تضعیف شوند، نتیجه آن چیزی جز گسترش فقر و بی ثباتی در بازار کار نخواهد بود و این دقیقاً همان نقطه ای است که سیاست گذار باید درباره آن تصمیم بگیرد؛ تمکین به قانون کار یا ادامه مسیر استکفاف از آن.

رئیس جمهور هم زمان با روز جهانی کارگر اعلام کرد که دستور جمع آوری و حذف شرکت های پیمانکاری را صادر کرده است.
باین حال باید گفت سال هاست که رؤسای جمهور مختلف در مقاطع حساس، وعده های شیرینی به کارگران می دهند که در میدان عمل، سربای بیش نبوده است.

«مهران ربانی» از فعالان صنفی کارگران ارکان ثالث نفت و گاز در گفت و گو با ایلنا در ارزیابی میزان واقعی بودن وعده اخیر رئیس جمهور برای حذف شرکت های پیمانکاری و چگونگی عملی شدن آن، با اشاره به تجربیات سالیان گذشته اظهار کرد: در دولت پیشین نیز مرحوم رئیسی هم در ایام تبلیغات انتخاباتی و هم پس از آن، اعلام کرد که شرکت های پیمانکاری باید حذف شوند.
وی حتی تا پیش از فوت نیز یکی دو بار دیگر این مسأله را مطرح کرده و دستور آن را صادر کرد اما متأسفانه مشکل اصلی، مدیران ارشد، اعم از وزرا و سایر مسئولانی هستند که در این زمینه کار شکنی می کنند.

وی افزود: البته به وعده ای که بزشتکیان داده خوش بین و امیدواریم اما از طرف دیگر نسبت به برخی از مدیران واقعاً دید مثبتی نداریم چرا که صحبت هایی را مطرح می کنند که نشان از ساز مخالف دارد.
به عنوان نمونه «نصاری» معاون حقوقی رئیس جمهور صراحتاً مخالفت خود را باین موضوع عنوان کرده است.
خب اگر روال به این شکل باشد، پذیرفتنی نیست چرا که اگر رئیس جمهور تصمیمی می گیرد، آن صحبت باید برای کل مجموعه دولت حجت باشد و ماجرا خاتمه یابد.

ربانی با تأکید بر بعدعیدی های پیاپی تصریح کرد: مسئولان معمولاً در زمان جنگ یاد ایام انتخابات، مواردی از این دست را مطرح می کنند و بعد متأسفانه فراموش می شود.
ما به قدری با بعدعیدی بدیده ایم و این قبیل صحبت ها را شنیده ایم که نقش واسطه را ایفا می کنند.
همین شرکت ها می توانند فردا اگر نیروها تبدیل وضعیت شدند، وارد بخش های عمرانی شوند یا به شرکت های دانش بنیان تغییر ماهیت دهند و از این طریق

مرز بار یک واسطه گری دستمزد پیمانکاری تخصصی

این فعال صنفی کارگران ارکان ثالث درباره نحوه حضور شرکت ها در دستگاه های اجرایی و لزوم تفکیک آنها توضیح داد: ما هیچ گاه نگفته ایم که همه شرکت های پیمانکاری باید حذف شوند.
در همان توتیت، رئیس جمهور هم گفته که دستور داده ام شرکت های پیمانکاری جمع آوری شوند اما قطعاً مقصود وی، صرفاً شرکت های پیمانکاری تأمین نیرو است.
همه می دانیم که شرکت های پیمانکاری در تمسام دنیا حضور دارند و ما نیز

گفت و گو

عضو هیأت نظارت سازمان تأمین اجتماعی:

امکان پوشش تعداد زیاد بیکاران در شرایط بحران را نداریم

عضو هیأت نظارت سازمان تأمین اجتماعی گفت: مدل فعلی بیمه بیکاری امکان پوشش تعداد زیاد بیکاران در شرایط بحران را ندارد زیرا فقط برای شاغلان دارای کارفرما طراحی شده لذا می توان با تقویت ابزارهای مکمل، دامنه پوشش را متناسب با تحولات بازار کار توسعه داد.
بسیاری از کشورها، طرح های حمایتی غیر مشارکتی دارند که از محل منابع عمومی تأمین و می تواند به تکمیل نظام حمایت اجتماعی کمک کند.

نگر س اکبرپور روشن در گفت و گو با ایسنا با اشاره به روند بررسی و تأییدمشولان بیمه بیکاری اظهار کرد: برآورد دقیق تعداد افراد مشمول، منوط به طی شدن کامل فرآیندهای قانونی و احراز شرایط است اما شواهد نشان می دهد که با توجه به آثار مستقیم و غیرمستقیم جنگ، حجم متقاضیان می تواند قابل توجه باشد.

این عضو هیأت نظارت تأمین اجتماعی با اشاره به تجربه بحران کرونا گفت: در آن دوره

گفت و گو

انتقاد یک فعال ایمنی کار از بی توجهی مسئولان به جان نیروهای کار دو کارگر در بایکوت خبری جان باختند

رئیس انجمن ایمنی و بهداشت حرفه ای استان آذربایجان شرقی از فوت دو نفر از ۱۹ کارگر مصدوم حادثه آتش سوزی کارخانه چسب «کنکام کیهان پلیمر» در محدوده شهر صوفیان خبر داد.
وحیدفر حبیبش به ایلنا گفت: دو نفر از ۱۹ کارگر حادثه حریق کارخانه چسب «کنکام کیهان پلیمر به واسطی «محمدرضازاده» و «ناصرمسلم زاده» بر اثر شدت سوختگی به ت ت در برب روزهای دهم و دوازدهم اردیبهشت ماه فوت شده و وضعیت ۴ کارگر دیگر وخیم است و تعدادی دیگر در بیمارستان سینای تبریز بستری و در حال درمان هستند.

فرحبخش بابیان اینکه بی توجهی به منن به ایمنی کار و قصور نهادهای مسئول در صنایع پرریسک، زنگ خطر جدی است که جان

گفت و گو

یک فعال صنفی:

تغییر مبنای محاسبه مستمري، اعتماد عمومی جامعه را از بین می برد

عضو اسبق کمیته حفاظت فنی وزارت کار تأکید کرد: ماده ۷۷ قانون تأمین اجتماعی، ستون محاسبه مستمري در تأمین اجتماعی است و هرگونه دستکاری شتاب زده در آن بدون پشتوانه کارشناسی و بدون جلب نظر شرکای اجتماعی (کارگران، بازنشستگان و کارفرمایان) ضربه ای جدی به اعتماد عمومی نسبت به سازمان وارد می کند.

احسان سهرابی در گفت و گو با ایلنا گفت: متأسفانه در روزهایی که باید کارگران حالشان خوب باشد، اعضای کمیسیون اجتماعی به انتشار اخباری درباره تغییر نحوه محاسبه مستمري بازنشستگان از میانگین ۲ سال پایانی به میانگین ۲۵ سال سابقه بیمه پرداز میبادرت ورزیده اند.
وی افزود: تأمین اجتماعی دستمزد بیمه شدگان را هر سال بر مبنای نرخ

ارزیابی یک فعال صنفی از وعده رئیس جمهور برای حذف شرکت های پیمانکاری تأمین نیروی انسانی

امیدواریم، اما نه چندان

برای خود سودآوری و منفعت داشته باشند. این شرکت ها چندین دهه است که در این ساختار حضور دارند. البته در دهه ۹۰ و در برهه کوتاهی، تبدیل وضعیت صورت گرفت اما در تمام این چند دهه، این واسطه ها حضور داشته، منتفع شده اند و پول های بی زحمتی به جیب آنها فرته است. اکنون که کشور به خاطر مسائلی نظیر جنگ آسیب دیده است، می توانند در بخش های عمرانی کمک کنند. ربانی با مقایسه رویکرد دولت ها در قبال این مسأله بیان کرد: احمدی نژاد در مقطعی حسرت داشت و این کار را در قالب مصوبه هیأت وزیران انجام داد. این گونه نبود که مانند دولت رئیسی، رئیس جمهور بگوید شرکت ها حذف شوند اما شخصی مانند «لطیفی» ۱۸۰۰ درجه بر خلاف صحبت رئیس دولت عمل کند یا مثلاً «پزشتکیان» بگوید شرکت ها حذف شوند و «نصاری» بیاید و صراحتاً مخالفت کند.
برای رخ دادن این اتفاق و رهاشدن نیروهای کار از این «برده داری نوین» که حتی خود نمایندگان مجلس و دولتی هان نیز به آن

مرحوم رئیسی، هم در ایام انتخابات وهم پس از آن، اعلام کرد که شرکت های پیمانکاری باید حذف شوند اما مشکل اصلی، مدیران ارشد، اعم از وزرا و سایر مسئولانی هستند که در این زمینه کار شکنی می کنند

اذعان دارند، جسارت بالایی لازم است. امیدواریم این وعده محقق شود اما با توجه به نفراتی که اکنون در دولت حضور دارند، تازمانی که به مرحله اجرا نرسد، آن را به چشم همان صحبت های تبلیغاتی ایام انتخابات می بینیم.

مطالبه گری هفت ساله؛ از تجمعات مسالمت آمیز تا پلتفرم های مجازی

این فعال کارگری در پاسخخ به این پرسش که آیا بهتر نیست کارگران به جای امیدواری صرف

از اذعان دارند، همواره اصول مشخصی

داشته ایم. اصل اول ما این بوده که اگر مطالبه گری و تجمعی می کنیم، شرایط کشور را در نظر بگیریم تا مبادا همکاران که ما را به عنوان نمایندگان قبول دارند، خاری به پایشان برود و آسیبی ببینند. تا آخرین تجمعی که بر گزار کردیم، دقیقاً بیش از هزار نفر حضور پیدا کردند که فیلم آن نیز موجود است. هزار نفر کارگر با رویکردی کاملاً حرفه ای آمدند، تجمع کردند و بدون اینکه هیچ اتفاق یا برخوردی صورت بگیرد، بر نامه پایان یافت. همه ما مطالبه گر هستیم اما حرفمان همواره این بوده که خدای نکرده فضا به جاهایی که نباید، کشیده نشود.

وی در پایان خاطر نشان کرد: قاطعانه از دولت

خواست می کنیم هرچه سریع تر مانع از تداوم

فعالیت این شرکت های واسطه ای شود و امیدواری

ایجاد نشده را در عمل محقق کند. اگر این شرکت ها

پار جا بمانند، با توجه به شرایط بسیار سخت

معیشتی که همه مردم و به ویژه ما کارگران با آن

در گیر هستیم، فضا ناخواسته به سمتی خواهد

رفت که پیامدهای مطلوبی نخواهد داشت.

برقرار بوده است. البته در شرایطی که به طور همزمان تعداد مقرری بگیران بیمه بیکاری افزایش

پدما می کند و رودی حق بیمه به دلیل شرایط اقتصادی برای کارفرمایان با تعویق در پرداخت ها

یا تعدیل نیروی کار کاهش می یابد، طبیعی است که فشار بیشتری بر منابع وارد شود. باین

حال، در بسیاری از کشورها، این وضعیت با حمایت های تکمیلی دولت ها مدیریت می شود.

این کارشناس حوزه تأمین اجتماعی به برخی ویژگی های پارامتریک نظام بیمه بیکاری

اشاره کرد و گفت: نرخ جایگزینی در بیمه بیکاری ایران بالاست، طوری که مبلغ پرداختی به

عنوان مقرری برای افرادی که از بیمه بیکاری استفاده می کنند نمی تواند حداقل دستمزد

که بسیاری از شاغلان مبتنی بر آن حقوق دریافت می کنند، کمتر باشد. چنین چیزی در سایر

کشور ها مشاهده نمی شود و همین امر ممکن است تمایل به ماندگاری در دوره، در یافت مقرری

را افزایش دهد. به این معنا که مقرری بگیران انگیزه چندانی به بازگشت مجدد به اشتغال

رسمی و بیمه پرداز در دوره ای که مستحق دریافت بیمه بیکاری شده اند را ندارند. به همین

دلیل، ایجاد تعامل میان حمایت معیشتی از بیکاران و حفظ انگیزه برای اشتغال، در طرحی

پارامترهای بیمه بیکاری از اهمیت بالایی برخوردار است. لذا در کنار توسعه پوشش برای

گروه های خارج از نظام بیمه ای، بازنگری در برخی پارامترهای موجود نیز می تواند به بهبود

کارایی این نظام کمک کند.

گفت و گو

برای حذف شرکت های پیمانکاری

تأمین نیروی انسانی و رها شدن

نیروهای کار از این «برده داری نوین»

که حتی خود نمایندگان مجلس

و دولتی هان نیز به آن اذعان دارند،

جسارت بالایی لازم است

گفت و گو

برای حذف شرکت های پیمانکاری تأمین نیروی انسانی و رها شدن نیروهای کار از این «برده داری نوین» که حتی خود نمایندگان مجلس و دولتی هان نیز به آن اذعان دارند، جسارت بالایی لازم است

گفت و گو

نیز مشخص شد که مدل فعلی بیمه بیکاری در کشور امکان پوشش حجم گسترده بیکاران در شرایط بحران را ندارد زیرا فقط برای شاغلان دارای کارفرما طراحی شده اما در عین حال، می توان با تقویت ابزارهای مکمل، دامنه پوشش را متناسب با تحولات بازار کار توسعه داد.
این در حالی ست که در بسیاری از کشورها، علاوه بر بیمه های مشارکتی مبتنی بر حق بیمه، طرح های حمایتی غیر مشارکتی نیز وجود دارد که از محل منابع عمومی تأمین می شود و می تواند به تکمیل نظام حمایت اجتماعی کمک کند.

وی به ساختار تأمین منابع بیمه بیکاری اشاره کرد و در پاسخ به این سوال که آیا منابع تأمین اجتماعی می تواند افزایش در خواست های بیمه بیکاری را آکفایت کند؟ توضیح داد: منبع اصلی این صندوق، از صد حقه بود و این است که توسعه کارفرما پرداخت می شود و در شرایط عادی، این منابع قابل برده بندی بوده و حتی در برخی دوره ها از جمله پس از کرونا تعادل متناسبی در آن

فوت شده است و چه کسی می خواهد از آسیب های اجتماعی که ممکن است به سراغ خانواده های این کارگران بیاید، جلوگیری کند؟
اوافزود: آنچه در این بین تاسف بار و غیر قابل پذیرش است بایکوت خبری این حادثه در برخی رسانه ها به جای تاب درد مردم و درخواست اصلاح فوری ساختارهای نظارتی است.
افکار

نایب رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس:

جلوگیری از تعدیل نیرو باید اولویت کشور باشد

است» یک راهبرد اساسی برای مدیریت اقتصاد و تولید کشور در شرایط جنگ اقتصادی و فشارهای خار جی است و باید در سیاست گذاری ها به صورت عملیاتی اجرا شود.

وی افزود: امروز با وجود جنگ همه جانبه دشمنان علیه ایران، حفظ اشتغال موجود و جلوگیری از تعدیل نیرو در واحدهای تولیدی و خدماتی، یک ضرورت ملی است و کارفرمایان باید تا حد

نایب رئیس کمیسیون اجتماعی گفت: همان طور که رهبری فرمودند، عرصه کار به وسعت کل کشور است و از کارگاه ها و کارخانه ها تا مشاغل خدماتی و حتی فعالیت های خانگی را

در بر می گیرد بنابراین سیاست های حمایتی باید همه اقشار کارگری را پوشش دهد. به گزارش ایلنا، علی جعفری آذر گفت: تأکید رهبری بر اینکه «کارگر، ثروت واقعی واحدهای تولیدی